

Gewillig en met vreugde

Officieel heette hij Philippus, Philippus van Dam. Zoo was hij ingeschreven bij den burgerlijken stand. Maar dat wist eigenlijk niemand. Al kon ieder dat wel vermoeden. Want in de wandeling werd hij Philippie genoemd. Omdat hij zoo klein van postuur was. Zoo vaak we als jongens over Zachéus hoorden, dachten we aan de maat van Philippie, die ook zoo ondermaatsch was. En Philippie stelde die vergelijking op prijs. Hij vond er iets eervols in. Tot dien Zachéus had de Heere Jezus toch maar gezegd: „Ik moet heden in uw huis zijn.“ Een grootere onderscheiding kan Philippie-Zachéus zich niet denken.

In het kerkelijk leven telde hij ternauwernood mee. Hij wèrd wel meegeteld, wanneer baas Jansen de som der avondmaalgafers opmaakte. Philippie behoorde altoos tot de getrouwe zes en zestig procent. Als vanuit de vier en dertig resteerende procenten aan Philip de vraag gesteld werd, waar hij toch wel de vrijmoedigheid vandaan haalde om aan te gaan, gaf hij kort maar krachtig ten antwoord: „da's een bevel en een mensch moet die vrijmoedigheid niet wegwerpen“. En Philippie werd ook meegeteld als de scriba eenmaal in het jaar de gegevens voor het Jaarboekje moest opzenden naar Goes. Maar overigens telde hij zoo goed als niet mee. En daar had hij zoo heelemaal geen last van. Hoe begeerenswaardig hij het ouderlijngschap ook vond, nooit was het in hem opgekomen, dat men hem tot dat treffelijk werk zou kunnen roepen. Hij zou er niet aan hebben durven denken. Vaak moest hij denken aan die woorden uit den brief aan de Hebreërs: „En niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt gelijkewijs Aäron“. En die eer dorst hij zich zelfs in gedachten nog niet aannemen. Ook voor diaken — hij wist het — miste hij de gaven. De broeders in den kerkeraad wisten het ook. Of beter gezegd: die waren aan de vraag óf hij die gaven had zelfs nooit toegekomen. Ook in dat opzicht was Philippie volkomen ondermaatsch.

Intusschen verdroot het Philippie zéér, dat hij op die manier niets voor de gemeente kon doen. Want wat hij ook miste, hij bezat een brandend hart. Hetwelk van vele broeders met „gaven“, tegen wie Philip hoog opzag, nu niet altijd kon worden gezegd. In stilte was Philip een beetje jaloersch op een broer van hem. Die was dorpelwachter, een soortement van hulpkoster, in de Groote Kerk. Een benaming, die Philippie overigens zelf nooit gebruikte. „De groote kerk“, placht hij te zeggen, „daar hoor ik zélf bij. Bij de Kerk van Zondag 21“. En die kerk was volgens hem destijds in doleantie gestaan. Maar het speet hem wel, dat men in de gereformeerde kerk dat hulpkosterij niet kende. Dát zou licht iets geweest zijn voor hem.

Totdat zijn groote dag kwam. Er werd door de gemeente een pijporgel gekocht. En mitsdien kwam er behoefte aan een orgeltrapper. Toen Philippie er van hoorde greep hij zijn kans. Hij ging eens praten met den dominee. En deze sprak er over met den kerkeraad. Die tegelijk met een gediplomeerden organist, broeder Ph. van Dam, tot (ongediplomeerden) orgel-

trapper benoemde. Die benoeming is het feest van Philippie's leven geworden. Een dubbel feest. Want het ambt leverde per jaar ook nog het kapitale bedrag van vijftig gulden op. Plus een vrije zitplaats op de galerij. Die zitplaats hield Philippie voor zichzelf. De vijftig gulden kwamen als vrijwillige bijdrage terug in de kerkkas.

De organist, die een spotvogel was, heeft in die dagen eens tot Philippie gezegd, dat psalm 84 bij een nieuwe berijming zou worden veranderd. In de toekomst zou men niet meer zingen: „K Waar liever in mijns Bondsgods woning een dorpelwachter“, maar: „een orgeltrapper, dan gewend aan d' ijd'le vreugd in 's boozen tent“. Philippie vond het verschrikkelijk van den organist, maar er zat in diens spot toch een muziek, die hem streefde. En hij moest er, zoo dikwijls dat vers gezongen werd, maar dan in volen ernst, aan denken. En toen dominee eens preekte over de gemeenschap der heiligen en dat zoo mooi bijbracht uit 1 Corinthen 12, dat de hand en de voet elkander van noode hadden en tegen elkander niet zeggen moesten: „ik heb u niet van noode“, heeft Philippie dat zoo met toepassing op zichzelf mogen aanhooren. Hij dacht zoo: ik ben per saldo voor den goeden gang van den dienst op mijn plaats niet zoo onmisbaar als de organist achter het klavier en de dominee op stoel. Had hij duitisch gekend, dan zou hij met een variant op het bekende:

Wo du nicht bist,
Herr Organist,
da schweigen alle Flöten,

gezegd hebben:

Als ik niet kom
is 't orgel stom.

Die preek van dominee is hem zijn leven lang bijgebleven. En gewillig en met vreugde heeft hij zijn gaven — onopgemerkt door de meeste kerkgangers, maar gezien van de engelen — ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten aangewend.

Totdat na jaren het orgel gerestaureerd werd. En tegelijk daarmee een elektrische windmotor werd aangeschaft. En de orgeltrapper werd afgeschaft.

Erg heeft Philippie er niet onder geleden. Het wilde den laatsten tijd niet meer zoo. De adem ging hem wat begeven soms.

Kort na de ingebruikneming van het gerestaureerde orgel is hij ziek geworden. En toen op een morgen de wijkzuster kwam om hem te helpen, zei hij: „Laat maar, zuster, straks ben ik thuis. Ze zijn al onderweg“. De zuster, die ook een zuster was, begreep. Ze zei: „Van de engelen gedragen in Abraham's schoot.... Zijn ze niet allen gediensstige geesten, uitgezonden tot dienst dergenen, die beërven zullen de zaligheid?“

Philippie knikte.

En ging heen.

Met véél vrijmoedigheid.

Die vrijmoedigheid had hij niet weggeworpen en vergooid. D. E. C.

standen" dan van „leer"- of „meeningsgeschillen".

Immers hetzelfde kan aangetoond worden van de kwestie over de „gemeene gratie".

Niemand onder ons toch zal ontkennen, dat het licht der algemeene genade door Christus in de zondige wereld valt en dat zij door de bijzondere genade in stand gehouden wordt. Maar dit heeft van den anderen kant niet tengevolge, dat de schoone conceptie en het magistrale werk van Dr A. Kuyper te dezèr zake aan waarde inboet.

Ook de leer van de z.g. pluriformiteit der Kerk is zulk een duidelijk geval van misverstand.

Degenen, die deze leer tegenspreken, doen dat, omdat ze maar één vorm van Kerkopenbaring erkennen, die overeenkomstig de Schrift is. Alles wat met deze door God bepaalde formatie der Kerk in strijd is, is deformatie der Kerk.

Maar daarmee wordt nog niet uitgesproken, dat er buiten de gereformeerde kerk geen kerk meer is.

In wezen is over deze dingen geen verschil, al mogen ook sommigen eens doordrijven.

Dit is mogen constateeren is, bij al het betreuenswaardige, zelfs bemoedigend, gezien ook het feit, dat zulke vraagstukken nog in het centrum der belangstelling staan.

Over de aantijgingen tegen den heer Janse en tegen prof. Vollenhoven behoeft nu wel niet meer gesproken te worden. De gedachtenwisseling heeft wel duidelijk gemaakt, hoeveel misverstand hierbij in het spel was.

Wij mogen dan ook wel uiterst dankbaar zijn voor polemiek, die het om de waarheid te doen is.

Ze kan lastig zijn, maar ze werkt toch heilzaam voor ons kerkelijk leven.

Waar wij terecht zouden komen zonder de vrije uiting over vastgezette niet op Gods Woord gegronde meningen, wordt waarschuwend bewezen door de leer van het T.S.S. generale.

Axel.

POST.

Tot zoover ds Post.

De lezers, die mijn standpunt kennen, zullen bemerkt hebben, dat ik niet in alles met het bovenstaande het eens kan zijn.

Maar dat hindert niet.

Dit stuk kan al vast dienen als inleiding op hetgeen ik in antwoord op ds J. Bosch nog hoop op te merken in een volgend artikel. K. S.

vonden van een artikel van wijlen ds J. S. Post van Axel, dat nooit geplaatst is, hoewel het was ingezonden aan ons blad. De oorzaak der niet-plaatsing is duidelijk: de enveloppe draagt het atempel 21-VIII-40, en het begeleidend briefje is van 20 Aug. 1940. Ik was toen — wat ds Post blijkbaar nog niet wist — in duitsche handen en ons blad was verboden. Vandaar dat het nooit opgenomen is.

Maar nu ik het terugvond, neem ik het meteen alsnog op. Niet alleen om den man te eeren, die in de vrijmaking zich zoo prachtig gedragen heeft — hij, vriend van dr H. H. Kuyper gedurende vele jaren, maar meer nog vriend der waarheid en strijder voor het recht der kerken; maar ook omdat het artikel de kwesties raakt, die ook ds J. Bosch te berde bracht. Het liep over het „getuigenis des H. Geestes“, de opvatting van Kuyper-Hepp was bestreden door Grijdanus-Schilder, en ds Post laat zien, hoe hij erover denkt, dat een synode in dit punt de „gangbare meening“ (wetenschappelijke meening dus) zou gaan beschermen (hetgeen iets anders is dan de confessie handhaven: had men dat maar gedaan!).

Ds Post dan schreef (onder verwijzing naar een vorig artikel van zijn hand):

De leer van het Testimonium Spiritus Sancti generale (het „algemeen getuigenis van den H. Geest“, K. S.) is dus niet op de Schrift gegrond. Zij is product van redeneering zonder goede onderscheiding, en berust op een dubbele denkfout: het tweemaal maken van een metabasis eis allo genos (t' overspringen op een andersoortig iets, K. S.), zooals het voersgaande betoog uitwijst.

Daarbij heeft men, zonder den grondslag, die door anderen gelegd was, door te denken, getracht daarop verder te bouwen. Dit herinnert aan oorspronkelijkheidsziekte, of aan epigonisme, dat origineel poogt te zijn.

Ook is het een zeer duidelijk voorbeeld van biblicisme. Althans volgens de omschrijving van Dr B. J. de Klerk, die zegt: Biblicisme is vir ons die rigting wat in die wetenskap tot utting kom en wat met 'n eie insig na die Skrif gaan, dit uit die Skrif wil bewijs, enz.¹⁾

Geleerdheid zonder behoorlijke onderscheiding levert een groot gevaar voor de wetenschap op. Vooral dit punt, omdat het een subjectieve grond voor ons weten poogt te geven, die, missschen uit eerbied voor de theologie, bij den jongen lector aan de Vrije Universiteit zoo goed te verklaren, in de andere faculteiten als basis zou kunnen aangenomen worden, in de meening Schriftuurlijken grond onder den voet te hebben.

Ten slotte, deze beschouwing zou onvolledig zijn, wanneer niet nog één punt onder de aandacht werd gevat.

De leer van het Test. Spir. Sancti toch stond vóór de Synode van Amsterdam op de lijst van de „leergeschillen“, die zooveel „onrust“ in de kerken teweegbrachten.

Het onderhavige punt nu zou men inderdaad een leergeschild kunnen noemen, insoverre het een duidelijk omschreven geschilpunt is, waarbij de leer in 't geding is, en de één radicaal loochent, wat de ander als leer der H. Schrift verkondigt. Dit alles toch is eisch voor een door de Kerk ernstig te nemen leergeschild.

Waar dit evenwel geen punt is, dat de belijdenis raakt, zou de Synode haar taak en bevoegdheid te buiten gaan, wanneer ze als richteres in zulk een zaak ging optreden. Daarom is het zeer goed geweest, dat dit leergeschild van de lijst is afgevoerd.

Of dit nu om die reden gebeurd is, is mij niet bekend, maar wel is het dan zeer te verwonderen, dat dit afvoeren niet geschied is met de andere punten en dat de lijst is blijven bestaan.

Immers, kan bij het punt, dat wij behandelen, nog van leergeschild gesproken worden, dit is met de andere kwesties niet het geval.

Om dit aan te toonen neem ik als voorbeeld het punt van „het Verbond“.

Dit is geen leergeschild. Zelfs nog geen meeningsverschil.

Ook in het noemen van de dingen hebben wij heldere onderscheiding van de zijde onzer woordvoerders broodnoodig. Men behoort zijn woorden te wegen. De verwarring is toch al groot genoeg.

Ter zake. Over het genadeverbond is men het allen eens.

Het verschil ontstaat hierdoor, dat de één het verbond meent te moeten zien als van de zijde Gods, en de ander het beschouwt vanaf den kant der geloovigen als behoorende tot de geopenbaarde dingen.

Doet men het eerste, zoo komen verbond en uitverkiezing samen te vallen. Deze beide worden dan verward en men heeft geen vat aan het verbond.

Doet men, in overeenstemming met het doopformulier, het tweede, dan gaat men uit van den doop en van de belijdenis der geloovigen, houdt men aan hun geloften en God aan Zijn Woord en Sacrament.

Het is duidelijk, dat dit een kwestie is van uitgangspunt en van accent. Het is geen geschil, zoodat de één loochent wat de ander belijdt. In het wezen der zaak is men het volkomen eens.

Zelfs zóó, dat men toestemt: de van eeuwigheid uitverkorenen komen hier uit als de geloovigen, en omgekeerd: de geloovigen zijn de uitverkorenen. Er is dus geen zwoem van remonstrantisme. Omtrent het verbond zelf is zelfs geen meeningsverschil.²⁾

Alleen gaat hij, die zich houdt aan de Gereformeerde doopsleer, uit van de geloovigen, die hij alleen kan onderkennen, niet aan iets dat verborgen is, maar aan iets dat openbaar is, n.l. hun doop.

Men moet elkaar trachten te begrijpen.

Heel het verschil berust op misverstand.

Daarom doet men ook beter te spreken van „misver-

¹⁾ B. J. de Klerk, Vorme en karakter van die Biblicisme, pag. 248.

²⁾ Ik spreek van meeningsverschil en niet van geschil, omdat verschil de dingen neutraal laat en meeningsgeschil onder ons niet bestaanbaar behoort te zijn.

heerschen en in zijn paasch-let pas bij de voor te huive- weggezonden d de bekeering lastering tegen l, dat er toch des tijds.

we hierboven Job. 8 : 41 als is de officiële te weerspreken t aachfeest alijk satanische iet dénaturée- monische", dat len daartegen- en Geest van g", die Chris- e „eerste" opt- denatureeren sdeeren deelen, a Borg, die de e van Pinkste-

LIJK LEVEN

erpen we tegen bidden om de et onvermengd mengden Heili- ezenlijk satani- le historie ve naar buiten nen, dat is on- K. S.

ht gerechtvaar- of stilzwijgend rechter kwaad t, doch de hand ij voor een vol- trekken. Van- seen na de vrij- eantie".

htbank in 1886 zij thans heeft n in meer dan thans door de swam geen wij- kerk is in de n bepleit door oe, dat de toe- waren dan in ze schrijver tens tweede arti- lindert niet, dat echter (stel, hij tegenwoordig) nten gelden ter chtende" plaat- wel meer aan- te verwijten en of althans ge-

vruchteloos. Wij nwijzen van de valsche berus-

urist te hooren. at onze kerk- n tie met de ynodes, die geen aken als waren elen dachten en familie, van een ad was in Kam- d worden gaat, ing (Ik heb zelf ake de regeling iitbrengende als , maar dat ook er kerken is gden. Men moest it ronduit ver- mij te doen was agenover brutale n onder valsche losgelaten. Had- schien door een per, gezegd zijn: K. S.

ap (I)

dolphus Venator k Ad. Ven. van heveld naar dese

antwoord, toen adagen) de copie